Book Code : **EDU 423**
Subject Code : **EDU 423**

लिंग, शाळा आणि समाज

EDU 423

अधिष्ठान अभ्यासक्रम

ज्ञानगंगा घरोघरी

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ

यशवंतराव
चव्हाण
महाराष्ट्र
मुक्त विद्यापीठ

ज्ञानगंगा घरोघरी

लिंग, शाळा आणि समाज

लेखक : प्रा. युवराज पवार, डॉ. नवनाथ इंदलकर, डॉ. संजय निंबाळकर, श्री. सचिन पोरे, श्रीमती ज्योती लष्करी, डॉ. विजया पाटील, डॉ. सोनुने एस. एस., डॉ. कविता साळुंके, डॉ. संगिता बिहाडे, डॉ. निलिमा मोरे, डॉ. विजया दहिवेलकर, डॉ. प्रतिभा देसाई

घटक १ :	लिंग समभाव व प्रश्नांवरील उपाय	१
घटक २ :	लिंग आणि शालेय शिक्षण	२९
घटक ३ :	समाजविकासात शिक्षकाची भूमिका	७६

लेखन समिती

प्रा. युवराज पवार
सांगली

डॉ. नवनाथ इंदलकर
सांगली

डॉ. संजय निंबाळकर
ठाणे

श्री. सचिन पोरे
नाशिक

श्रीमती ज्योती लष्करी
नाशिक

डॉ. विजया पाटील
नाशिक

डॉ. एस. एस. सोनुने
नाशिक

डॉ. डी. डी. पवार
नाशिक

डॉ. कविता साळुंके
नाशिक

डॉ. संगीता बिहाड
अमरावती

डॉ. निलिमा मोरे
अकोला

डॉ. विजया दहिवेलकर
धुळे

डॉ. प्रतिभा देसाई
गारगोटी

संपादन समिती (आशय, भाषा व अनुदेशन)

डॉ. अनंत जोशी
माजी संचालक, शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा
य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

डॉ. कविता साळुंके
प्र.संचालक, व संयोजक शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा
य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

डॉ. शांताराम बुटे
सेवानिवृत्त प्राचार्य
अकोला

निर्मिती

श्री. आनंद यादव
व्यवस्थापक, ग्रंथनिर्मिती केंद्र
य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक ४२२ २२२

© 2020, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

❑ प्रथम प्रकाशन : जुलै 2020 ❑ प्रकाशन क्रमांक : २२९३
❑ पुनर्मुद्रन : डिसेंबर २०२०
❑ अक्षरजुळणी : ॲकोसिस, नाशिक - 10
❑ मुद्रक : मे. नीट प्रिंटस्, प्लॅट नं. डब्ल्यू-३६/सी-१, एम.आय.डी.सी., अहमदनगर - ४१४ १११.
❑ प्रकाशक : डॉ. दिनेश भोंडे, कुलसचिव, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक ४२२ २२२

B-17-18-76 (EDU 423)

घटक ३ : समाजविकासात शिक्षकाची भूमिका

अनुक्रमणिका

३.० उद्दिष्टे

३.१ प्रास्ताविक

३.२ विषय-विवेचन

  ३.२.१ बालकांच्या सामाजिकीकरणातील आव्हाने व अडथळे

  ३.२.२ लिंगभेदानुसार समभाव निर्मितीसाठी शिक्षण प्रक्रियेतील, उपाययोजना

३.३ सारांश

३.४ पारिभाषिक शब्द. शब्दार्थ

३.५ क्षेत्रीय कार्य

३.६ संदर्भ ग्रंथसूची

३.० उद्दिष्टे

ह्या घटकाच्या अभ्यासानंतर तुम्ही -

★ पालकांच्या सामाजिकीकरणातील आव्हाने व अडथळे सांगू शकाल.

★ लिंगभेदानुसार समभाव निर्मितीसाठी उपाययोजना सुचवू शकाल.

★ बुद्धिमंथन, सहकार्यात्मक अध्ययन, गटचर्चा या पद्धतीमुळे लिंगभेद समभाव कसा साधता येतो ते स्पष्ट करू शकाल.

★ लिंगभेद समभावासाठी शिक्षकाची भूमिका सांगू शकाल.

३.१ प्रास्ताविक

आज समाजात एका बाजूला उंच आकाशात झेप घेणाऱ्या महिला दिसतात, तर दुसऱ्या बाजूला अन्याय-अत्याचाराला बळी पडलेल्या स्त्रिया दिसतात. समाजात स्त्रियांचे प्रमाण ५०% असल्याने त्यांना समानतेने वागवले नाही तर समाजाचा विकास साधणे कठीण आहे. समाजातील लिंगभेदाचे हे विदारक चित्र बदलायचे असेल तर प्रत्येक क्षेत्रात लिंगभाव समानता विकसित होणे गरजेचे आहे.

स्त्री आणि पुरुष यांच्यातील शारीरिक भिन्नता सोडली तर दोन्हीही मानव आहेत. रंगांच्या बाबतीत जसे आपण सर्व रंग समान मानतो, तसेच स्त्री-पुरुषांच्या बाबतीत घडायला हवे. स्त्रीला आपल्या सामाजिक परंपरा,